

PK VIII TK 76.2020

(SK 43/20)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną J K. o stwierdzenie, że:
„art. 547 § 1 in fine Kodeksu postępowania karnego z dnia 6 czerwca 1997 roku (tekst jedn. Dz. U. z 1997, Nr 89, poz. 555 z późn. zm., [...]) w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia od postanowienia oddalającego wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiającego go bez rozpoznania wydanego przez Sąd Apelacyjny lub Sąd Najwyższy”, jest niezgodny z następującymi wzorcami konstytucyjnymi:

- „art. 78 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, to jest wynikającym z tych przepisów prawem do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, prawem do sądu, zasadą równości wobec prawa oraz zasadą proporcjonalności”;
- „art. 77 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 19 Konstytucji RP, to jest wynikającym z tych przepisów zakazem zamykania drogi sądowej, prawem do sądu oraz zasadą równości wobec prawa”;
- „art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, to jest wynikającą z tych przepisów gwarancją co najmniej dwuinstancyjnego postępowania sądowego i zasadą równości wobec prawa”

– na podstawie art. 42 pkt 7 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie podlega umorzeniu:

1) co do zarzutu niezgodności art. 547 § 1 *in fine* ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (aktualny t.j.: Dz. U. z 2021 r., poz. 534 ze zm.) z art. 78 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec zbędności wydania orzeczenia;

2) w pozostałym zakresie – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

Działając przez swojego pełnomocnika, J K. (dalej jako: Skarżący) wniósł o stwierdzenie, że art. 547 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (aktualny t.j.: Dz. U. z 2021 r., poz. 534 ze zm.; dalej jako: k.p.k.), w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia od postanowienia oddalającego wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiającego zażalenie bez rozpoznania, wydanego przez Sąd Apelacyjny

lub Sąd Najwyższy, jest niezgodny ze wskazanymi w *petitum* skargi wzorcami kontroli.

W ocenie Skarżącego, zakwestionowany przepis stanowił podstawę prawną postanowienia Sądu Najwyższego z dnia marca 2019 r., sygn.

, którym utrzymano w mocy zarządzenie sędziego Sądu Apelacyjnego we W z dnia stycznia 2019 r. w sprawie o sygn. o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego we W z dnia października 2018 r., sygn. , o oddaleniu wniosku o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś z dnia stycznia 2009 r., sygn.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następującego stanu faktycznego.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś z dnia stycznia 2009 r., sygn. , zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwotę zł z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności wyroku tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę związaną z wydaniem decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem w Polsce 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego. Sąd oddalił wniosek Skarżącego w pozostałym zakresie oraz obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania.

W dniu 1 marca 2011 roku Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. P 21/09 orzekł m.in., iż „[a]rt. 8 ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149, z 1993 r. Nr 36, poz. 159, z 1995 r. Nr 28, poz. 143, z 1998 r. Nr 97, poz. 604, z 2002 r. Nr 240, poz. 2055, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2007 r. Nr 191,

poz. 1372 oraz z 2009 r. Nr 14, poz. 74), dodany ustawą z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 191, poz. 1372), jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 41 ust. 5 w związku z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 31 ust. 1 i 2, a także z art. 77 ust. 2 Konstytucji” (OTK ZU nr 2/A/2011, poz. 7).

W związku z tym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego Skarżący postanowił, na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. w zw. z art. 547 § 2 k.p.k., wystąpić z wnioskiem o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś w celu podwyższenia zasądzonego zadośćuczynienia.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego we W z dnia października 2018 r., sygn. , oddalono wniosek Skarżącego o wznowienie postępowania, zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś . W uzasadnieniu tego postanowienia uznano wniosek za niezasadny, wskazując, iż „wyrok Sądu Okręgowego w Ś z dnia stycznia 2009r., sygn. akt , którym zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy zł został wydany na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu (...), a niekonstytucyjny przepis art. 8 ust.1a tej ustawy nie miał zastosowania przy orzekaniu w przedmiocie wniosku J K(...) i wynikające z tego przepisu, niekonstytucyjne ograniczenie możliwości przyznania odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie do wysokości 25000 zł nie miało wpływu na treść orzeczenia Sądu Okręgowego. Zasądzona na rzecz wnioskodawcy kwota zł obejmowała całe należne mu zadośćuczynienie za krzywdę wynikającą z niesłusznego pozbawienia wolności w następstwie decyzji o internowaniu, o czym jednoznacznie świadczy pkt II wyroku, w którym

oddalono żądanie wniosku ponad kwotę zł, a więc Sąd orzekający w najmniejszym stopniu nie został ograniczony niekonstytucyjnym przepisem. Wyklucza to możliwość orzekania jeszcze raz o tym samym i wzruszenie tego prawomocnego rozstrzygnięcia na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. Powyższych ustaleń nie zmienia podnoszona we wniosku o wznowienie postępowania okoliczność, że wnioskodawca właśnie ze względu na treść art. 8 ust. 1a ustawy lutowej żądania wniosku ograniczył do kwoty 25000 zł, ani fakt powołania przez Sąd Okręgowy jako podstawy rozstrzygnięcia obok art. 8 ust. 1, także i ust. 1a tej ustawy. Decydująca w tej kwestii jest treść wyroku z dnia stycznia 2009 r., w którym po ustaleniu wielkości krzywdy wnioskodawcy w pełnym zakresie rozstrzygnięto, że należne mu zadośćuczynienie nie sięga granicy wyznaczonej niekonstytucyjnym przepisem art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Postępowanie zakończone tym wyrokiem podlegałoby wznowieniu jedynie wówczas, gdyby Sąd Okręgowy przez wzgląd na przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej zasądził na rzecz wnioskodawcy 25000 zł, ustalając jednocześnie, że szkoda i krzywda wnioskodawcy przekracza tę wielkość. Wówczas, w części oddalającej żądania wniosku ponad zasądzoną kwotę 25000 zł postępowanie należałoby wznowić i orzec o zadośćuczynieniu w pełnej wysokości. W sprawie wnioskodawcy, jak to wyżej już wskazano, Sąd Okręgowy w , rozstrzygając o jego wniosku, nie stosował żadnych ograniczeń i orzekł o całym zadośćuczynieniu za niesłuszne pozbawienie wolności, wynikające z decyzji o internowaniu”.

Skarżący zakwestionował powyższe postanowienie zażaleniem. Zarządzeniem sędziego Sądu Apelacyjnego we W z dnia stycznia 2019 r. w tej samej sprawie, na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art. 547 § 1 k.p.k., odmówiono Skarżącemu przyjęcia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego, ponieważ na postanowienie sądu

apelacyjnego, oddalające wniosek o wznowienie postępowania, zażalenie nie przysługuje.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia marca 2019 r., sygn. akt , utrzymano w mocy zaskarżone zarządzenie. Orzeczenie to zostało w skardze wskazane jako ostateczne rozstrzygnięcie o konstytucyjnych wolnościach i prawach Skarżącego.

W treści skargi konstytucyjnej Skarżący przytoczył treść wzorców kontroli w sprawie oraz podniósł, że kwestionowany art. 547 § 1 k.p.k. uniemożliwił Sądowi Najwyższemu rozpoznanie zażalenia wniesionego przez Skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego, czym naruszono prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, prawo do sądu, zasady równości wobec prawa i proporcjonalności, zakaz zamykania drogi sądowej oraz gwarancję co najmniej dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

W niniejszej sprawie udział w postępowaniu zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich, przedstawiając stanowisko, że przepis art. 547 § 1 *in fine* k.p.k. w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia od postanowienia oddalającego wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiającego go bez rozpoznania, wydany przez sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy, jest niezgodny z art. 2; art. 78 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3; art. 77 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3; art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Uzasadniając swoje stanowisko, Rzecznik podzielił argumentację zawartą w skardze konstytucyjnej.

Przed przystąpieniem do oceny konstytucyjności zaskarżonych unormowań konieczne jest ustalenie, czy analizowana skarga spełnia

wymagania formalne, i to pomimo przeprowadzenia jej wstępnej kontroli, zwieńczona postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2020 r., sygn. Ts 91/19, o nadaniu skardze dalszego biegu. Na gruncie orzecznictwa Trybunału ugruntowany jest bowiem pogląd, że nadanie skardze konstytucyjnej biegu nie przesądza o spełnieniu formalnoprawnych przesłanek dopuszczalności orzekania w danej sprawie. Trybunał jest bowiem na każdym etapie postępowania obowiązany do badania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania (zob. m.in. postanowienia TK z dnia: 19 października 2010 r., sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94; 18 czerwca 2013 r., sygn. SK 1/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 70; 26 maja 2015 r., sygn. SK 6/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 76; 3 grudnia 2019 r., sygn. SK 19/18, OTK ZU seria A z 2019 r., poz. 69).

Skarga konstytucyjna jest nadzwyczajnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki. Przesłanki wniesienia oraz merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393; dalej jako: uotpTK).

Artykuł 79 ust. 1 Konstytucji ustanawia trzy podstawowe przesłanki dopuszczalności skargi konstytucyjnej. Pierwszą jest naruszenie określonych w Konstytucji wolności lub praw, których podmiotem jest skarżący. Zgodnie z drugą przesłanką, wymagane jest uzyskanie ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej rozstrzygającego o tych wolnościach lub prawach. Ostatnim warunkiem jest konieczność wykazania, że to ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie których wydano orzeczenie w sprawie skarżącego, stanowi źródło naruszenia jego wolności lub praw (zob. m.in. postanowienia TK z dnia: 5 listopada 2013 r., sygn. SK 15/12, OTK ZU nr

8/A/2013, poz. 127; 30 listopada 2015 r., sygn. SK 30/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 184; 26 sierpnia 2020 r., sygn. SK 44/20, OTK ZU seria A z 2020 r., poz. 44 oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

Z kolei, stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1-4 uotpTK, skarga powinna zawierać: po pierwsze, określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją (pkt 1); po drugie, wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego i w jaki sposób – w ocenie skarżącego – zostały naruszone (pkt 2); po trzecie, uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 3); po czwarte, przedstawienie stanu faktycznego (pkt 4).

W piśmiennictwie podkreśla się, że warunkiem dopuszczalności skargi konstytucyjnej jest w szczególności udzielenie pozytywnej odpowiedzi na pytanie, czy w sprawie rzeczywiście zostały naruszone prawa i wolności konstytucyjne skarżącego (zob. L. Bosek, M. Wild, *Kontrola konstytucyjności prawa. Komentarz praktyczny dla sędziów i pełnomocników procesowych. Wzory pism procesowych.*, wyd. 2014, Legalis 2020, II.§9.II).

Do materialnych przesłanek instytucji skargi konstytucyjnej zalicza się: a) osobisty interes prawny, a nie obiektywny – jak przy konstrukcji skargi powszechnej (*actio popularis*), i b) interes aktualny – a nie potencjalny (zob. J. Trzciniński, M. Wiącek, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, M. Zubik, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016, tom II, s. 893). Jak wskazuje się w piśmiennictwie, „[j]eżeli w wyniku dokonanej analizy Trybunał dojdzie do przekonania, że skarga konstytucyjna nie

wpłyne na sferę praw i wolności skarżącego, TK przyjmuje niedopuszczalność skargi. Sytuacja taka ma miejsce w szczególności wówczas, gdy niekorzystne względem skarżącego rozstrzygnięcie zapadło nie tylko w wyniku zastosowania zaskarżonego przepisu, lecz także z innych przyczyn, których skarżący nie kwestionuje w swojej skardze. W takiej sytuacji nawet w przypadku uwzględnienia skargi konstytucyjnej oraz wznowienia postępowania na zasadach określonych w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, nie będzie mogła nastąpić restytucja interesów skarżącego” [L. Bosek, M. Wild, *op. cit.*, II.§9.II.1.C.c).3].

Przedmiotem skargi konstytucyjnej może być zatem wyłącznie ta norma prawna, która stanowiła podstawę wydania przez organ władzy publicznej orzeczenia naruszającego prawa lub wolności konstytucyjne skarżącego. Przesądza to o konieczności istnienia merytorycznego związku pomiędzy treścią zakwestionowanej normy prawnej a podjętym na jej podstawie rozstrzygnięciem oraz zarzucanym temu rozstrzygnięciu naruszeniem praw lub wolności konstytucyjnych. Regulacja prawna stanowiąca przedmiot skargi konstytucyjnej musi więc w ten sposób determinować w sensie normatywnym treść wydanego orzeczenia, iż prowadzi to do wskazanego w skardze naruszenia praw lub wolności konstytucyjnych przysługujących skarżącemu (zob. postanowienie TK z dnia 22 lutego 2001 r., sygn. Ts 193/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 77 i przywołane tam orzeczenia).

Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że „[d]o zasadniczych przesłanek dopuszczalności występowania ze skargą konstytucyjną należy uczynienie jej przedmiotem przepisów (ustawy lub innego aktu normatywnego) wykazujących podwójną kwalifikację. Będąc podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego przez sąd lub organ administracji publicznej, muszą one prowadzić jednocześnie do naruszenia wskazywanych

przez skarżącego konstytucyjnych wolności lub praw. Skarżący jest przy tym zobligowany (...) do wskazania, które przepisy kwestionowanego aktu normatywnego wykazują taką kwalifikację” (postanowienie TK z dnia 19 października 2004 r., sygn. SK 13/03, OTK ZU nr 9/A/2004, poz. 101).

Jednakże, niekonstytucyjne brzmienie normy prawnej, stanowiącej podstawę wydania ostatecznego orzeczenia w sprawie skarżącego, należy odróżnić od dyskusyjnego zastosowania normy prawnej w ostatecznym orzeczeniu w sprawie skarżącego. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, niedopuszczalna jest skarga konstytucyjna na stosowanie prawa, a więc skarga, której zarzuty dotyczą przyjętej przez sąd wykładni przepisu, nieprawidłowej subsumpcji stanu faktycznego czy też wadliwości argumentacji sformułowanej w ostatecznym orzeczeniu (*vide* – postanowienie z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. akt Ts 62/16, OTK ZU seria B z 2016 r., poz. 363).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego postępowania, należy uznać, iż nie jest możliwe merytoryczne rozpoznanie sprawy. Po pierwsze, część zarzutów sformułowanych w skardze wobec art. 547 § 1 k.p.k. była już przedmiotem rozpoznania Trybunału Konstytucyjnego. Ponadto nie doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa Skarżącego. J. K. nie wykazał istnienia osobistego, aktualnego interesu prawnego, a uzasadnienie zarzutów jest niedostateczne.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że Trybunał Konstytucyjny konsekwentnie stoi na stanowisku, że wznowienie postępowania nie jest objęte wszystkimi gwarancjami prawa do sądu oraz związaną z tym prawem zasadą dwuinstancyjności postępowania. Już w wyroku z dnia 11 czerwca 2013 r., sygn. SK 23/10, Trybunał Konstytucyjny przesądził, że kwestionowany przez Skarżącego przepis art. 547 § 1 k.p.k. nie jest niezgodny

z art. 78 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Sformułowane wówczas zarzuty w tym zakresie były co do istoty tożsame z podniesionymi w niniejszej sprawie. Jak stwierdził wówczas Trybunał Konstytucyjny, „postanowienie wydane na podstawie art. 547 § 1 k.p.k. przez sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy nie jest orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji. (...) Przemawia za tym argument, że postępowanie z wniosku o wznowienie postępowania, prowadzone przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym na podstawie art. 547 § 1 k.p.k., nie jest postępowaniem prowadzonym przed sądem, przed którym rozpoczyna się postępowanie kończące się rozstrzygnięciem co do istoty sprawy. W orzecznictwie Trybunału podkreśla się, że »przyjęcie założenia, iż sąd apelacyjny staje się - choćby w ograniczonym zakresie - sądem pierwszej instancji, skutkowałoby swego rodzaju trójinstancyjnością postępowania, bowiem od jego orzeczenia przysługiwać by musiał jakiś środek zaskarżenia - swoista apelacja od wyroku apelacyjnego« (wyrok z 11 marca 2003 r., sygn. SK 8/02, OTK ZU nr 3/A/2003, poz. 20, cz. III uzasadnienia, pkt 6). Sam fakt podejmowania po raz pierwszy przez sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy decyzji co do wznowienia postępowania nie oznacza, że jest to rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne (por. analogicznie wyrok TK o sygn. SK 62/03, cz. III uzasadnienia, pkt 3). [...] sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy, orzekając w kwestii wznowienia postępowania karnego, nie rozpoczyna postępowania, w wyniku którego ma zostać wydane rozstrzygnięcie co do istoty sprawy. (...) Sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy (...) jedynie bada, czy istnieją podstawy do wznowienia postępowania (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, jw., s. 445-446). [...] Uzupełniająco należy zauważyć, że brak możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego oddalające wniosek o wznowienie postępowania karnego jest ograniczeniem dotyczącym nadzwyczajnej instytucji prawnej (świadczy o tym sama systematyka k.p.k. - wznowienie postępowania jest regulowane w dziale

XI k.p.k. »Nadzwyczajne środki zaskarżenia«). W orzecznictwie Trybunału przyjęte jest, że wznowienie postępowania nie jest objęte wszystkimi gwarancjami prawa do sądu oraz powiązanej z nim zasady dwuinstancyjności postępowania (por. wyrok TK o sygn. SK 2/09, cz. III uzasadnienia, pkt 3.6.4 i powołane tam postanowienia Trybunału). Pogląd taki jest wyrażany również przez Sąd Najwyższy i komentatorów (zob. cz. III uzasadnienia, pkt 1). Ponadto niemożność zaskarżenia orzeczenia sądu odwoławczego »nie prowadzi automatycznie do naruszenia prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości« (postanowienie TK z 21 lipca 2009 r., sygn. Ts 220/07, OTK ZU nr 4/B/2009, poz. 248). Należy także pamiętać, że wniosek o wznowienie postępowania jest składany po prawomocnym, z założenia i w praktyce niemal zawsze dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym. Wniosek ten nie jest także ograniczony żadnym terminem - można go składać w każdym czasie. Ponadto polski proces karny nie zabrania skazanemu wielokrotnego domagania się wznowienia tego samego, prawomocnie zakończonego postępowania karnego. Warunkiem koniecznym jest, aby wskazał on nowe, nieznanie wcześniej sądowi okoliczności lub podstawy wymagające wznowienia postępowania» (OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 57).

Trybunał Konstytucyjny konsekwentnie stoi na stanowisku, że ponowne badanie regulacji, o której konstytucyjności TK już orzekał, jest zbędne wówczas, gdy późniejsze pismo inicjujące postępowanie zawiera taki sam zarzut oparty o tak samo sformułowaną argumentację (*vide* – L. Bosek, M. Wild, *op. cit.*, I.§5.IV.1). Taka sytuacja zachodzi w niniejszym postępowaniu – w zakresie niezgodności art. 547 § 1 k.p.k. z art. 78 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji Skarżący nie powołał nowej argumentacji i wystosował zarzuty co do istoty o tej samej treści.

Z tego względu w zakresie zarzutu niezgodności art. 547 § 1 *in fine* k.p.k. z art. 78 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji zachodzi negatywna przesłanka procesowa w postaci *ne bis in idem*. Jej zaistnienie decyduje o zbędności orzekania, która jest podstawą umorzenia postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym (*vide* – postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 września 2013 r., sygn. Ts 277/12, OTK ZU seria B - suplement 2014 nr II, poz. 873, str. 2341).

Należy przy tym podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny konsekwentnie oceniał zakwestionowany przez Skarżącego przepis. W postanowieniu z dnia 10 września 2013 r., sygn. Ts 277/12, w którym Sąd Konstytucyjny badał analogiczne zarzuty jak w niniejszej sprawie, na tle tych samych wzorców kontroli, stwierdzono:

„Sformułowane przez skarżącego zarzuty sprowadzają się [...] do twierdzenia, że zaskarżony art. 547 § 1 k.p.k. narusza zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji) oraz prawo do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji), a w związku z nimi także pozostałe przepisy Konstytucji powołane w skardze. Tymczasem (...) z dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, po pierwsze, że postanowienie oddalające wniosek o wznowienie postępowania sądowego nie jest orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji, a więc nie znajduje do niego zastosowanie art. 78 Konstytucji, oraz po drugie, że wniosek o wznowienie postępowania karnego stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego złożenie nie inicjuje nowego postępowania karnego i który nie musi być rozpatrywany w ramach procedury dwuinstancyjnej. Jak bowiem wielokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny, art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji gwarantują jedynie dwuinstancyjność postępowania w odniesieniu do spraw, które od początku do końca są rozpoznawane przez sądy (zob. np. postanowienia TK z 10 sierpnia

2001 r., Ts 58/01, OTK ZU nr 6/2001, poz. 207 oraz 11 lutego 2008 r., Ts 133/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 109). Nie gwarantują natomiast wprowadzenia do systemu prawnego nadzwyczajnych środków zaskarżenia, takich jak kasacja lub skarga o wznowienie postępowania (zob. np. postanowienie TK z 28 maja 2003 r., SK 33/02, OTK ZU nr 5/A/2003, nr 47 oraz wyroki TK z 16 stycznia 2006 r. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2 oraz 12 stycznia 2010 r., SK 2/09, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 1), ani dwuinstancyjności procedury rozpoznawania takich środków zaskarżenia (zob. np. cytowane wyroki TK z 12 stycznia 2010 r., SK 2/09 oraz 11 czerwca 2013 r., SK 23/10, a także postanowienie TK z 14 maja 2013 r., Ts 216/12, OTK ZU nr 5/B/2013, poz. 498). [...] Uznanie, że zaskarżony przepis nie ingeruje w prawo do zaskarżania orzeczeń ani w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego, przesądza [...] o tym, iż bezpodstawne są zarzuty dotyczące nieproporcjonalnego lub dyskryminującego charakteru tej ingerencji [...]” (*ibidem*; por. także postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 marca 2016 r., sygn. Ts 13/16, OTK ZU seria B z 2016 r., poz. 245).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego postępowania, należy stwierdzić, że w całości zachowują one aktualność. Podkreślenia wymaga, że również w niniejszej sprawie istotą zarzutów Skarżącego jest naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) i dopiero w związku z tymi normami także pozostałych przepisów Konstytucji powołanych w skardze. Jednakże, jak trafnie podniesiono w powołanych judykatach – skoro orzeczenie w przedmiocie wznowienia postępowania nie jest orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji, a art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji nie gwarantują wprowadzenia do systemu prawnego nadzwyczajnych środków zaskarżenia, takich jak skarga o wznowienie postępowania, ani dwuinstancyjności procedury rozpoznawania

takich środków zaskarżenia – to nie można mówić o naruszeniu określonych w Konstytucji wolności lub praw, których podmiotem jest Skarżący. Podobnie, skoro rozstrzygnięcie w przedmiocie wznowienia postępowania nie jest orzeczeniem pierwszej instancji, nie może być mowy o naruszeniu art. 77 ust. 2 Konstytucji, ponieważ, zgodnie z przytoczonym orzecznictwem Trybunału, sprawa została prawomocnie rozstrzygnięta przez sąd, a więc droga sądowa dochodzenia naruszonych wolności lub praw nie została zamknięta.

Powyższe okoliczności powodują, że postępowanie w zakresie niezgodności art. 547 § 1 *in fine* k.p.k. z art. 77 ust. 2, art. 176 ust. 1, art. 19, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji – co do wszystkich konfiguracji związkowych, nieobjętych pierwszym punktem *petitum* niniejszego stanowiska – powinno podlegać umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK – wobec niedopuszczalności wydania wyroku.

Niezależnie od powyższego, należy zwrócić uwagę, że mimo obszerności skargi, uzasadnienie zarzutów niezgodności kwestionowanych norm z normami wyższego rzędu jest lakoniczne, co dotyczy w szczególności zarzutu naruszenia art. 77 ust. 2 i art. 176 ust. 1 Konstytucji. Skarżący nie uzasadnił zarzutów niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy ze wskazanymi wzorcami kontroli, w szczególności nie powołał argumentów lub dowodów na ich poparcie – nie można bowiem za takowe uznać umieszczonych w treści uzasadnienia skargi ogólnych fragmentów orzeczeń i tez z piśmiennictwa, których związek z niniejszą sprawą jest luźny i nieoczywisty. Sposób naruszenia wzorców kontroli w skardze jest wspomniany jedynie hasłowo. Skarga nie zawiera szczegółowego uzasadnienia niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 77 ust. 2 ani z art. 176 ust. 1 Konstytucji. W uzasadnieniu skargi jedynie wielokrotnie powtórzono treść zarzutów. Nie można uznać za uzasadnienie zarzutów luźnych uwag o niekonstytucyjności kwestionowanej normy, podsumowanych konkluzją będącą jedynie powtórzonymi po raz kolejny

parafrazowanymi zarzutami skargi. Trybunał Konstytucyjny niejednokrotnie podkreślał w swoich orzeczeniach, że istnieje istotna różnica pomiędzy postawieniem zarzutu niezgodności normy z normami wyższego rzędu a jego uzasadnieniem (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. P 13/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 72). Zdania twierdzące, powtarzające jedynie tezę o niezgodności norm niższego rzędu z normami wyższego rzędu, z natury rzeczy nie stanowią uzasadnienia zarzutu, a jedynie powtórzony w różnej formie językowej zarzut.

Również z tego względu postępowanie w zakresie niezgodności art. 547 § 1 *in fine* k.p.k. z art. 77 ust. 2, art. 176 ust. 1, art. 19, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji – co do wszystkich konfiguracji związkowych, nieobjętych pierwszym punktem *petitum* niniejszego stanowiska – powinno podlegać umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK – wobec niedopuszczalności wydania wyroku.

Niezależnie od powyższego, na marginesie poczynionych uwag należy podnieść, że nie wydaje się słuszne prezentowane w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym postępowanie w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje może być wznowione w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09, wyłącznie wtedy, gdy żądanie wniosku przekraczało kwotę 25000 zł. Jednakże skarga konstytucyjna nie służy do weryfikacji orzeczenia sądowego w kolejnej instancji. Środkiem służącym do weryfikacji prawomocnych orzeczeń sądowych w indywidualnych sprawach jest m. in. skarga nadzwyczajna. Z tego względu wyrok Sądu Okręgowego w Ś z dnia stycznia 2009 r., sygn. , o zadośćuczynienie za internowanie J K., rozstrzygający co do *meritum* w sprawie Skarżącego, został zakwestionowany

przez Prokuratora Generalnego skargą nadzwyczajną z dnia listopada
2021 r. w sprawie o sygn. .

Biorąc powyższe pod uwagę, wnoszę jak w *petitum*.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego

Robert Herdaid
Zastępca Prokuratora Generalnego